

2. OSA KIRJOITTAMINEN	41
Sanelukirjoitus	
<i>Elefanttien juttelua: sanelukirjoitustehtävä</i>	42
Sanelukirjoitustehtävän arviointi	43
Sanelukirjoitustehtävän tulosraportti	46
Opetuksessa painotettavia asioita	48
Luova kirjoittaminen	
<i>Matka vieraaseen paikkaan: luovan kirjoittamisen tehtävä</i>	50
Luovan kirjoittamisen arviointikriteerit	51
Neljäsluokkalaisten tarinankirjoittajina	52
Luokan luovan kirjoittamisen raportti	53
Oppilaan luovan kirjoittamisen raportti	55
Kirjoitusasenteet	
<i>Kirjoittamisen mielipidekartoitus</i>	58
Neljäsluokkalaisten kirjoitusasenteet	61
Kirjoittamisasenteiden koontilomake	64

Sisältö

Opettajalle	5
I. OSA LUKEMINEN	7
Lukemisen ymmärtämisen testien tekeminen	8
Satutekstin ymmärtäminen	
Tontut suutareina: teksti ja tehtävät	9
Satutekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet	13
Neljäsluokkalaisten satutekstin ymmärtäminen	16
Tietotekstin ymmärtäminen	
Pyramidi: teksti ja tehtävät	18
Tietotekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet	22
Neljäsluokkalaisten tietotekstin ymmärtäminen	25
Lukemisen ymmärtäminen	
4.lk lukemisen ymmärtämisen mittarin yhteispisteet	27
4.lk lukemisen ymmärtämisen tulosraportti	29
Lukemisasenteet	
Lukemisen mielipidekartoitus	32
Neljäsluokkalaisten lukemisasenteet	35
Lukemisasenteiden koontilomake	38

TONTUT JA ELEFANTIT

Opettajalle

Tontut & elefantit -kirjan avulla voit arvioida luokan oppilaiden lukemisen ja kirjoittamisen taitoja monipuolisesti 4. luokan keväällä tai 5. luokan syksyllä. Lisäksi saat tietoa siitä, minkälaisia tekstejä Sinun oppilaasi kaikkein mieluiten lukisivat ja kirjoittaisivat. Kirjassa kerrotaan myös siitä, miten erilaisia tytöt ja pojat ovat tutkimusten mukaan lukijoina ja kirjoittajina. Heitä eivät samanlaiset tehtävät aina innosta.

Kaikki testit perustuvat niiden tekijän KT *Tuula Merisuo-Stormin* tutkimuksiin. Erytysuomio on kiinnitetty siihen, että tehtävät olisivat *aiheiltaan oppilaita kiinnostavia ja motivoivia*. Testien kokeilu- ja standardointivaiheessa mukana olleet oppilaat ovatkin tehneet niitä mielellään. Tekijällä on pitkä kokemus luokanopettajan, erityisopettajan ja opettajankouluttajan työstä. Siksi testejä laadittaessa tavoitteena on ollut tehdä mittareita, joiden avulla saadaan tietoa, joista opettajalle on hyötyä opetusta suunniteltaessa. Kun erityisopettaja tekee testin, hän voi helposti antaa palautetta myös luokanopettajalle, koska testistössä on tätä varten *tulosraporttilomakkeet*

Kirjan ensimmäinen osa liittyy oppilaiden luku-taitoon. Aluksi on **lukemisen ymmärtämisen testi**, jonka ensimmäisenä osana on **satu-teksti Tontut suutareina** ja siihen liittyvät tehtävät. Oppilaat lukevat sadun ja vastaavat sen jälkeen sen sisältöä koskeviin kysymyksiin. Sen lisäksi he selittävät, mitä kymmenen tekstistä poimittua sanaa tämän tekstin yhteydessä tarkoittavat. Toisena osana on **tietoteksti Pyramidit**. Myös siihen liittyen oppilaat vastaavat kysymyksiin ja selittävät tekstistä poimittujen sanojen merkityksen.

Seuraavana kirjassa on **Lukemisen asenne-mittari**. Sen avulla saat tietää, mitä oppilaasi mieluiten lukisivat ja mitkä tekstit eivät heitä kiinnosta. Näiden tietojen avulla on mahdollista innostaa vastahakoisetkin lukijat lukemaan

heitä motivoivien tekstien avulla. Näin heidän taitonsa paranevat, ja motivaatio myös muunlaisten tekstien lukemiseen kasvaa. Mittarin lopussa kysytään vielä, mitkä kirjat ovat oppilaiden mielikirjoja, mitä he mieluiten lukevat ja mistä asioista he haluaisivat saada tietoa. Nämä ovat opettajalle tärkeitä tietoja, kun hän suunnittelee opetusta.

Kirjan toinen osa liittyy oppilaiden kirjoitustaitoon. Osan alussa on **sanelukirjoitustesti Elefantit juttelevat**. Sen standardoinnin yhteydessä testiä on kokeiltu useissa eri kauspungeissa. Seuraavana kirjassa on **luovan kirjoittamisen tehtävä Matka vieraaseen maahan**. Luovan kirjoittamisen taitoja on erityisen vaikea arvioida. Kirjassa onkin useita eri kriteereitä, joita arvioinnissa voidaan käyttää. Hyvä olisi harjoitella oppilaiden kanssa luovaa kirjoittamista myös siten, että huomio kiinnitetään vain pariin kolmeen kriteereihin olevaan seikkaan kerrallaan. Tällöin oppilaat tietävät, mitä heiltä erityisesti tällä kertaa odotetaan.

Kirjoitusosan kolmannen mittarin avulla selvitetään oppilaiden **kirjoittamisasenteita**. Mittaria käyttämällä saat tietää, mitä oppilaasi mieluiten kirjoittaisivat ja mitä he eivät haluaisi tehdä. Näiden tietojen avulla on mahdollista innostaa vastahakoisetkin kirjoittajat heitä motivoivien tehtävien avulla kirjoittamaan. Näin heidän taitonsa paranevat, ja motivaatio kirjoittamiseen sen myötä myös kasvaa.

Kunkin testistön osan kohdalla on kerrottu lisäksi, mitä tuli ilmi, kun neljäsluokkalaiset eri puolilla Etelä- ja Länsi-Suomea tekivät niihin liittyviä tehtäviä. Koska osa oppilaista oli maahanmuuttajataustaisia, arvosteluasteikkoa saattaa olla tarpeen hieman tiukentaa oppilasryhmissä, joissa on ainoastaan suomea äidinkielenään puhuvia lapsia